

A töprengés korszaka

A televízió irodalmi és drámai főszerkesztőségén tavaly a rendezők és dramaturgok részvételével hat alkotócsoport alakult. Ez a szervezeti változás milyen változást jelent a munka tartalmi, művészi-dramaturgiai részében? Erőről kérdeztük Békés Tamást, aki mint a főszerkesztőség helyettes vezetője a dramaturgiai munka irányítását fogja össze.

— A legfontosabb ami az új fejlődési folyamat alapja, az a tény, hogy a rendezők nem a már elkészült forgatókönyvek közül választanak, hanem az alkotócsoportban közösen beszélnek meg, maguk döntik el, ki mit szeretne megcsinálni. Ily módon már a tervezésben részt vesznek a rendezők; majd pedig egy-egy tévéfilm, tévéjáték előkészítő munkájában a kezdetől fogva együtt dolgozik író, rendező, dramaturg. A cél az, hogy a csoporton belül ki-ki az egyéniségének, hajlamainak, képességeinek legmegfelelőbb műveket hozza létre, szuverén alkotóvá váljon.

— Ezek a lehetőségek, ha érvényesülnek, követelményként is hatnak, tehát a tehetség és egyéniség érvényesülését szolgálják. De ne szépsítük a dolgot, a televíziónak műsorgyárnak kell lennie, meghatározott mennyiségű drámai produkciót kell előállítani. Üzemszerű termelés és szuverén művészyéniség — nem ellentmondás ez? Vagy legalább is ábránd?

— Az a műsormennyiség, amit meg kell csinálnunk, csak az ipari termelés magasan szervezett technológiájával lehetséges. De az ipari termelési jelleg, hangulát, kizárólag a gyártáselőkészítésre és a munkafolyamatra vonatkozhat! Nem vonatkozhat viszont a művészi megvalósításra. Nem kell szükségszerűen kommersz tömegkikké válnia a drámai produkcióknak; éppen a csoportok létével kívánjuk biztosítani az alkotóknak a lehetőséget, hogy egyéniségeiként produkáljanak. Egy fontos korszakot mondhatunk lezártnak, amelyben sikerült elismertetni a kulturális közvéleménnyel, hogy a tévé

több, mint reprodukciókat készen szállító futószalag. Egy új fejlődési folyamat kezdetén vagyunk, ez a művészi önállósulás új szakasza. Reméljük ennek során a csoportok alkotóműhelyekké fognak válni, sőt, ha kell dramaturgiai tanácsként működnek, ahol a készülő művek közös ügyvé válnak.

— A drámai produkciók túlnyomó többsége adaptáció. Vajon az új fejlődési folyamatot érthetjük-e úgy, hogy megszűnnek az irodalom „utánfutói” lenni?

— A televízió fontos szerepe, hogy a klasszikus és a mai magyar irodalmat bemutassa a képernyőn, és ebben a főszerkesztőség sikereket mondhat magának. Fontos feladat volt elérni, hogy az írók kapcsolódjanak a tévéhez. Eredményeink között tartjuk számon, hogy az élő klasszikusokat csakúgy, mint a középmeződek tagjait sikerült megnyernünk. A fiatalabb korosztályt hiányoljuk, és szeretnénk bekapcsolni a munkánkba. De valóban, kiépített kapcsolataink jórészt már megjelent művek adaptációjában realizálódtak. Ennél tovább kell lépünk. Az eddigi munka számbavétele két hiánnyra figyelmeztet. Egyrészt tartalmilag kevés a máról szóló, napjaink emberi-társadalmi problémáival szembeesítő tévéprodukció; másrészt a néző naponta találkozik a képernyőn riportban, dokumentumfilmben a mai valósággal, nem lehet, hogy a drámai művek ne beszéljenek róla. A másik műfaji hiány: elvétve akad eredetileg a tévére írt mű. Egyik lényeges törekvésünk, hogy az írókat eredeti tévéjátékok írására serkentsük. Hogyan? A megoldás kulcsát a csoportokban látom: megteremtve és tudatosítva alkotóműhely jellegűket, az írókkal mélyebb, személyes alkotó kapcsolatot épülhet ki; az új helyzetnek megfelelő új munkastílussal, az író és rendező közös munkájával új életre kaphat a hazai tévéjáték műfaj.

— Sokszor elhangzott már: az elektronikáé a jövő. Ez a rögzítési módszer

speciális műfaji, új dramaturgiát követel. Milyen munkák folynak e témában?

— A kísérletezés, a töprengés, a műhelyviták stádiumában vagyunk. Az eredetileg elektronikára írt hazai tévéműfaj még születésben van, a kezdeti lépéseket tesszük. Az utóbbi időben például néhány színpadli művet behoztunk a stúdióba. Kisfaludy Csárdások-jára, Shaw Az ördög cimborájára, Euripidész—Sartre Trójai nőkjére gondolok például. Egy lehetséges területe ez az elektronikus dramaturgia kitapasztalásának, mert nem a szokásos színházi közvetítéssről van szó, hanem stúdióbeli játékról, ahol a képsorok elektronikus követelményeknek megfelelő átrendezését, felbontását és újrendezését kell megoldani. Túl türelmetlennek érzem a kritikát ezekkel a művekkel szemben. A filmszerűséget kéri rajtuk számon, noha ez teljesen más műfaj, és nem egyszerűen csak más technika. Most, gyakorlat közben kell kitapasztalunk, kidolgozunk az elektronikus dramaturgia általános érvényű elméletét, a technikai meghatározottságból eredő esztétikai következményeket, a korlátokat és lehetőségeket. Nyersebben: most tanuljuk az elektronika adta legújabb lehetőségeket és ez időt és sok tapasztalatot kívánó folyamat. Eddig is voltak elektronikával rögzített játékok. De most minőségi ugrást kell végrehajtunk: meg kell teremteni az eredetileg elektronikára írt tévéjáték műfaját, ami teljesen más dramaturgiát követel. Olyan öszetett esztétikai probléma ez, aminek nem elég az alkotóknak megadni a kísérletezés jogát. Itt össz munkára, alkotó műhelymunkára van szükség.

— A tervek? Most készül a főszerkesztőség jövő évi programja, az elmondott alapelvek szellemében. Még korai lenne részletesen beszélni róla, de egy hónap múlva már kész tervekről számolhatunk be.

BARSONY EVA

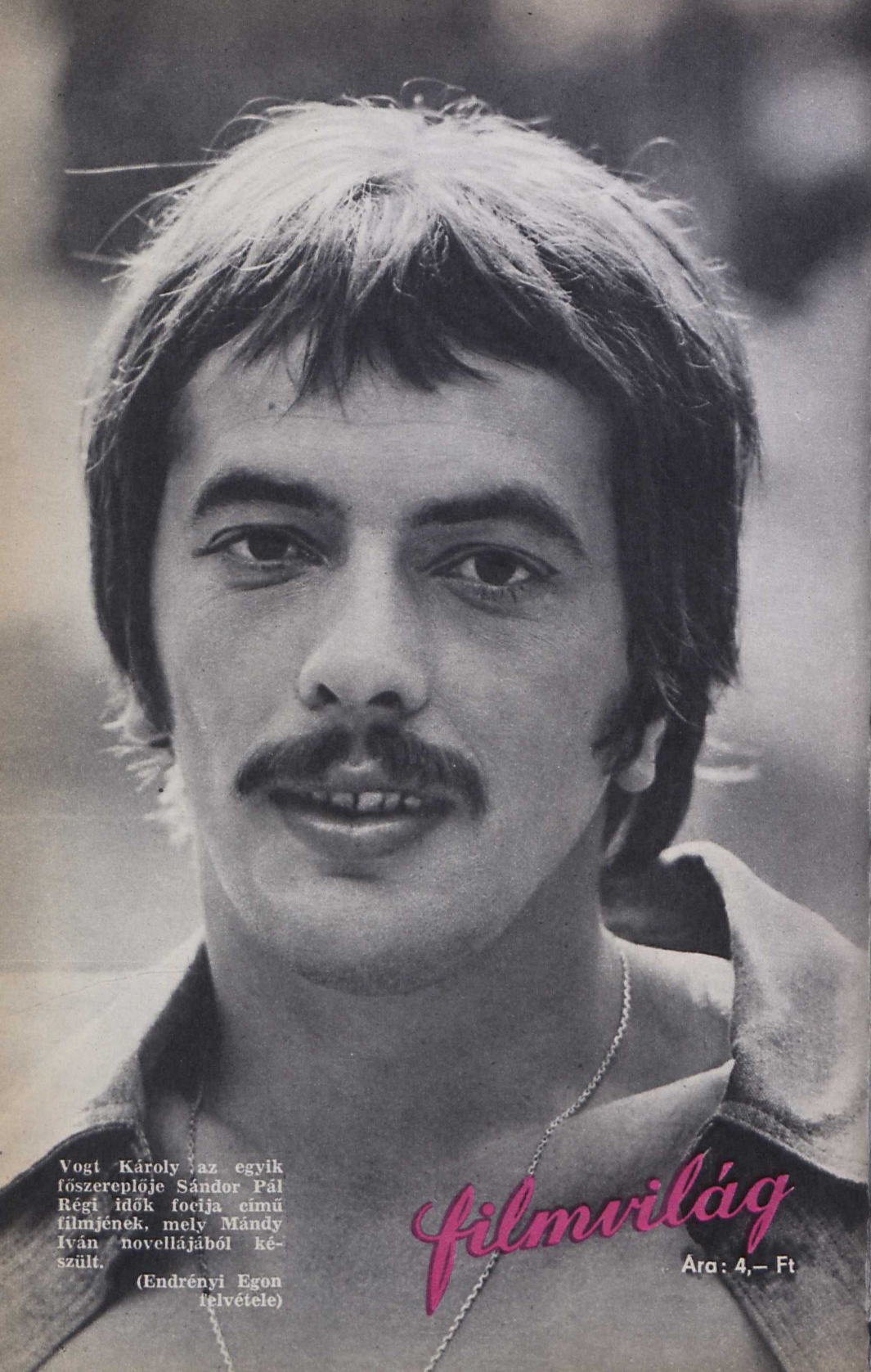
Drahota Andrea

GÚNYOS MOSOLY

Móricz Virág kisregényéből forgatja új tévéfilmjét Nemere László. A film, amelynek forgatókönyvét az író maga készítette el, egy Duna menti falu értelmiségének életéről, konfliktusairól, intrikáiról szól. Főszereplői: Bara Margit, Drahota Andrea, Szemes Mari, Pécsi Ildikó, Rajz János, György László, Papp János.

Drahota Andrea és Szemes
Mari
(Domonkos Sándor
felvételei)

Vogt Károly az egyik
főszereplője Sándor Pál
Régi idők focija című
filmjének, mely Mándy
Iván novellájából ké-
szült.

(Endrényi Egon
felvétele)

filmvilág

Ára: 4,- Ft